

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۲/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۶/۱۲

فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌سنجی

دوره نهم، شماره ۳۴، پاییز ۱۳۹۹

صفحات: ۹۹ - ۱۱۲

ویژگی های روان‌سنجی مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی دختر پیش دبستانی

Analyzing the Psychometric Properties of the Pictorial Scale of Perceived Competence and Social Acceptance for preschool girls

دلارام بیکی^۱ * سوزان امامی پور^۲

Abstract

The purpose of this study is was to investigate the psychometric properties of pictorial scale of perceived competence and social acceptance of pre-school girls, and test the validity and reliability of these two variables by using Varimax rotational exploratory analysis. This study will also And examine the normative of pictorial scale of perceived competence and social acceptance. The sample size of this study was 450 preschool girls and 250 preschool teachers. This sample was selected from in districts 1, 4, 14 and, 19 were selected using cluster sampling. This study is based on the ideas of Susan Harter. The

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی های روان‌سنجی مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی کودکان دختر پیش دبستان، با روش پژوهشی توصیفی از نوع همبستگی، اعتبار و روایی این دو متغیر را به کمک روش تحلیل‌عامل اکتشافی با چرخش واریماکس مورد بررسی قرار داده است و به بررسی نرم و هنجار این مقیاس تصویری پرداخته است. حجم نمونه پژوهش ۴۵۰ کودک دختر پیش دبستانی و ۲۵۰ معلم پیش دبستانی ساکن مناطق ۱، ۴، ۱۴، ۱۹ بود که با روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. پژوهش بر اساس عقاید سوزان هارتر شکل گرفته است. نتایج پژوهش نشان می دهد که اعتبار مقیاس تصویری ادراک

۱. کارشناسی ارشد روان‌سنجی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

۲. نویسنده مسئول: دانشیار روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

results of this study, show that The validity of the visual recognition scale of perceived competency and social acceptance of the preschool girl's child was 0.77, indicating a high degree of validity between scale questions. Also, the validity of the scale was confirmed by factor analysis method and using the varimax rotation exploratory factor analysis Five factors have been extracted from the scale that include the maternal, social, physical, cognitive, and independent factors that indicate that the scale has a suitable norm and softness in the Iranian society. Also, the correlation coefficient between competence perception and social acceptance of the child's form And the teacher's form was 0.46, which represents a That is, there is a meaningful relationship between perceived competence and social acceptance at 95% confidence level.

Keywords: validity, reliability, preschool girl, Perceived Competence, Social Acceptance, psychometric properties

شایستگی و پذیرش اجتماعی کودک دختر پیش دبستانی برابر با ۰/۷۷ بوده که نشان دهنده میزان بالای از اعتبار بین سوالات مقیاس است و همچنین روایی مقیاس از روش تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفته است و با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی با چرخش واریماکس ۵ عامل از مقیاس استخراج شده است که عبارتند از عامل مادری، اجتماعی، فیزیکی، شناختی و مستقل بودن، که نشاندهنده این است که مقیاس از نرم و هنجار مناسبی در جامعه ایرانی برخوردار است. همچنین ضریب همبستگی بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم کودک و فرم معلم برابر با ۰/۴۶ بوده است که نشان دهنده این است که بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در سطح ۹۵٪ اطمینان رابطه معنی داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: دختر پیش دبستانی، ادراک شایستگی، پذیرش اجتماعی، ویژگی‌های روان‌سنجی

مقدمه

سال‌های اولیه زندگی، سنین ۳ تا ۶ سالگی (دوره دوم کودکی) دوره ی کودستان یا پیش دبستان^۱ نام گذاری می شود (صفری، حسونود، فیاض و بازرگان، ۱۳۹۴). این دوره یکی از دوره‌های حساس زندگی کودک و مقدمه ای برای ورود به دنیایی بزرگتر است. براساس یافته های روان شناسی و علوم تربیتی، سال های پیش از دبستان در رشد و تربیت کودکان نقش اساسی و تعیین کننده ای دارد (دهکردی، شقاقی، جویباری، زارع، شایقیان، امیرآبادی، خالقی داور،

شهریاری، ۱۳۹۱). هارتر (۱۹۸۲) مقیاس ادراک شایستگی^۲ کودکان را برای ارزیابی ادراک شایستگی کودک در زمینه های جسمانی، اجتماعی، شناختی و ارزشمندی کلی فرد طراحی نمود. ادراک شایستگی داوری کلی فرد و ارزش گذاری در مورد خود است و به فرایند آگاهی کودک از ویژگی های شخصی خود، چگونگی پیوند او با دیگران و نظر کودک نسبت به ظرفیت و توانایی هایش اشاره دارد (هارتر، ۱۹۸۲). ادراک شایستگی یکی از مولفه های خودپنداشت است که به فرایند آگاه شدن فرد از ویژگی های خویش، نوع روابط با دیگران، بازخورد نسبت به رویدادها، ظرفیت ها و توانایی های خود اشاره دارد و بر حوزه های مختلف متمرکز است. پژوهش ها نشان داده است که دختران نسبت به پسران از ادراک شایستگی پذیرش فیزیکی پایین تری برخوردارند (بهادر مطلق، عطاری و بهادر مطلق، ۱۳۹۱). اگر کودک تا قبل از ورود به مدرسه کمی از مهارت های فردی، زندگی، اجتماعی، درسی، ادراکی و یک سری از توانایی های محیط پیش دبستان و محیط پیرامون خود را فراگرفته باشد می تواند تفاوت خود را با سایر همسالان خود مشاهده کند و برتری خود را در بعضی از امور نسبت به سایر کودکان احساس کند. در این حالت کودک به درک شایستگی خود دست پیدا می کند. پژوهش ها نشان داده است که راهبردهای شناختی در تغییر ابعاد ادراک شایستگی (شناختی، فیزیکی و اجتماعی) موثر و پایدار است (بهادر مطلق، عطاری، بهادر مطلق، ۱۳۹۱). درک شایستگی کودک منجر به پذیرفته شدن او از سوی جامعه می شود. کالاه و فورنس^۳ (۱۹۹۶)، معتقدند کمبود و یا ضعف مهارت های اجتماعی بخشی از ناتوانی های یادگیری است که می تواند مانع از شکل گیری روابط مثبت کودک با همسالان خود شود. پذیرش اجتماعی دیدگاهی مرجع است که بیانگر نظرات یک نظام اجتماعی گسترده می باشد و می توان آنرا بعد جدیدی از نگرش هنجاری دانست (سپ و هارود، ۱۹۸۹، به نقل از ظروفی، ۱۳۹۴). پذیرش اجتماعی، درک فرد از جامعه با توجه به خصوصیات سایر افراد است. پذیرش اجتماعی شامل پذیرش تکثر با دیگران، اعتماد به خوب بودن ذاتی دیگران و نگاه مثبت به ماهیت انسان ها است که همگی آن ها باعث می شوند فرد در کنار سایر اعضای جامعه انسانی، احساس راحتی کند. کسانی که دیگران را می پذیرند به این درک رسیده اند که افراد به طور کلی سازنده هستند (هارتر، ۱۹۸۲). کالاه و فورنس (۱۹۹۶)، معتقدند کمبود و یا ضعف مهارت های اجتماعی بخشی از ناتوانی های یادگیری است که می تواند مانع از شکل گیری روابط مثبت کودک با همسالان خود شود. تراپانی^۴ (۱۹۹۰) معتقد است کودکانی که مبتلا به ناتوانی های یادگیری هستند، از پذیرش اجتماعی پایین تری نسبت به سایر همسالان خود در

---

1 Harter. S

2 Perceived competence

3 Kalave & Forness

4Trapani

محیط درسی برخوردارند. در مطالعه ای که توسط هارتر و پایک (۱۹۸۴)، جهت اندازه گیری پذیرش اجتماعی بر روی ۱۰ کودک که به تازگی وارد مدرسه شده اند و ۱۰ کودکی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده بودند و از نظر سن و جنس یکسان بودند انجام گرفت، نتایج نشان دهنده آن بود که نمره خودپنداره پذیرش جمعی کودکانی که تازه وارد مدرسه شده بودند تفاوت معناداری با گروهی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده بودند دارد و کودکانی که تازه وارد مدرسه شده بودند از خودپنداره پایین تری نسبت به کودکانی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده اند، برخوردار بودند (ثمری، لعلی فاز، ۱۳۸۴).

هارتر و پایک (۱۹۸۳)، معتقدند کودکان دوره سنی ۴-۷ به مواد تصویری پاسخ بهتری می دهند و در این دوره هنوز قادر به ابراز احساسات کلامی در رابطه با مسائل و هیجانات خود نیستند. وجود یک مقیاس تصویری می تواند کمک بسیار شایانی به کودک جهت ابراز احساسات درونی خودش بکند (هارتر، هلت و واگنر، ۲۰۱۲). به همین جهت هارتر در سال ۱۹۸۰ به طراحی آزمونی که منحصر به کودکان پیش دبستانی باشد پرداخت. مقیاس تصویری هارتر^۱ برای کودک توسط هارتر و پایک (۱۹۸۲) طراحی و تدوین گردیده. این آزمون، مقیاسی تصویری است که به مقاطع پیش دبستان و دبستان تقسیم می شود. گویه های موجود در آزمون (PSPCSA)^۲ به صورت تصویری ارائه شده است. آزمون (PSPCSA) توسط خود کودک به دلیل وجود تصاویر ساده و واضح پر میشود و همچنین می تواند گزارشی از وضعیت خود بدون نیاز به مراقب ارائه دهد (هارتر و پایک، ۱۹۸۳). در پژوهشی هایی که هارتر و پایک برای سنجش ابعاد ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی بر روی کودکان پیش دبستانی انجام داده اند نتایج، تفاوت معناداری را نشان می دهد (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). آلفای کرونباخ محاسبه شده مقیاس توسط هارتر ۰/۸۰ گزارش شد. پایایی بازآزمایی مقیاس نیز به تکرار نتیجه قبلی منجر شد. همچنین هارتر بین مقیاس خود پنداره و عزت نفس کودک روایی صوری گزارش کرد و مقیاس هارتر با مقیاس خود پنداره مارش^۴ (۱۹۸۷، ۱۹۹۹) دارای روایی همگرا بود. براساس ماتریس پیش بین روایی ساختاری و محتوایی برای مقیاس گزارش شد (هارتر، ۲۰۱۲). در مطالعه ای که هارتر و پایک برای سنجش ابعاد شناختی آزمون روی ۱۲ کودک که به دلیل ضعف تحصیلی در سال تحصیلی خود مانده بودند و ۱۲ کودک که آن سال را گذرانده بودند، انجام دادند، نتایج نشان دهنده آن بود که با وجود یکسانی سن و جنسیت، بین کودکانی که در سال تحصیلی مانده بودند و کودکانی که سال تحصیلی را گذرانده بودند تفاوت معناداری وجود دارد و کودکانی که در سال تحصیلی مانده بودند از خودپنداره

1 Harter & Holt & Wagner

2 The pictorial scale perceived competence and social acceptance for young children

3 The Pictorial Scale Of Perceived Competence & Social Acceptance For Young Children

4 Marsh

شناختی پایین تری نسبت به سایر کودکان برخوردار بودند (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). در مطالعه دیگری که توسط هارتر و پایک جهت سنجش خودپنداره جسمانی روی ۸ کودک پیش دبستانی که زودتر از موقع به دنیا آمده بودند و ۸ کودک دیگر که به موقع به دنیا آمده بودند صورت گرفت، نتایج نشان دهنده آن بود که کودکانی که زودتر به دنیا آمده اند به طور معناداری خودپنداره فیزیکی ضعیف تری نسبت به کودکانی که به موقع به دنیا آمده بودند داشتند. این نتیجه با نتیجه ی به دست آمده از فرم معلم یکسان بود (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). محتوای آزمون بر اساس تحقیقات تجربی و تئوری سنجیده شده و آزمون بر اساس مدل عامل‌های همبسته می باشد. هارتر به جای سنجش یک خودپنداره کلی از دو ساختار ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی^۲ برای سنجش خودپنداره کودک استفاده کرده که دارای چهار بعد شایستگی شناختی-فیزیکی و پذیرش همسالان- مادری^۳ است. تصاویر مقیاس هارتر با توجه به تفاوت جنسیتی طراحی شده است. مقیاس یک آزمون خودگزارشی است که عمدتاً چهار ساختار مجزا را مورد ارزیابی قرار می‌دهد: شایستگی شناختی^۴، شایستگی فیزیکی^۵، پذیرش همسالان و پذیرش مادری. در همین راستا، محققان معتقدند ادراک شایستگی پیش بینی کننده خوبی برای موفقیت تحصیلی در دانش آموزان است (نیک منش، کاظمی و زارع نژاد، ۱۳۹۶). از آزمون (PSPCSA) بصورت گسترده در تحقیقات استفاده شده است. از زمان مطرح شدن این آزمون، بیش از ۱۳۵ بار در جامعه علمی به این آزمون ارجاع داده شده و حداقل ۳۴ پژوهش در رابطه با کودک پیش دبستان از سال ۱۹۸۴ تا سال ۱۹۹۴ با استفاده از این آزمون انجام گرفته است (استرین و سیمونسن^۶، ۲۰۰۰). بر همین اساس، هدف پژوهش حاضر این است که آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی از روایی و اعتبار مناسبی در کودکان پیش دبستانی برخوردار است؟ لذا این پژوهش به دنبال یافتن پاسخ سوالات ذیل بود:

۱. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در دختران پیش دبستانی دارای اعتبار مناسب است؟
۲. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در دختران پیش دبستانی از روایی مناسب برخوردار است و از چند عامل اشباع شده است؟
۳. آیا بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی از نظر دختران پیش دبستانی و معلم وی رابطه برقرار است؟

---

1 Self-concept
2 Social acceptance
3 Peer acceptance maternal acceptance
4 Cognitive competence
5 Physical competence
6 Stain & Simonsen

۴. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی دختران پیش دبستانی دارای نرم مناسبی است؟

روش

پژوهش حاضر کاربردی و روش به کار گرفته در آن، روش توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش را کودکان دختر پیش دبستانی (۵-۶ سال) تشکیل می دادند که در شهر تهران در نیمسال اول تحصیلی ۹۷-۹۸ مشغول به تحصیل بودند که از میان آن ها تعداد ۴۵۰ کودک دختر به صورت نمونه برداری غیر تصادفی انتخاب شده و پس از اخذ مجوز های لازم از وزارت آموزش و پرورش کل استان تهران، آزمون بر روی گروه نمونه اجرا شد و تجزیه و تحلیل پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفت.

ابزار پژوهش

در این پژوهش از مقیاس راهنمای تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی هارتر^۱، (۱۹۸۲) بر روی دختران مقطع سنی ۵-۶ سال به جهت سنجش ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودک پیش دبستانی استفاده شده است. این مقیاس برای اولین بار در ایران توسط پژوهشگر ترجمه شده است و شامل ۲۴ گویه بوده که به صورت دفترچه تصاویر به کودک داده شده و جواب کودک در فرم مربوط به آزمونگر وارد می شد. این مقیاس در برگیرنده محدوده شایستگی^۲ و پذیرش^۳ است و شامل ساختارهای شناختی^۴ و فیزیکی^۵ و همسالان^۶ و مادری^۷ می باشد. به خاطر حساس بودن مقطع سنی کودک پاسخ ها به صورت ۴ دایره (دو دایره بزرگ و دو دایره کوچک) ارائه گردیده است. پاسخ دهی به صورت بله و خیر است که کودک می تواند شدت و ضعف آن را مشخص کند اگر به دایره بزرگ اشاره شود چه پاسخ بله باشد چه خیر شدت آن را مشخص می کند و بالعکس. فرم معلم (هارتر و پایک، ۱۹۸۳) از مقیاس های ضمیمه آزمون اصلی است که هدف آن سنجش صداقت کودک می باشد که توسط معلم پاسخ داده می شود. به معلمین توصیف مختصری از فعالیت های کودک در زمینه های مورد نظر مقیاس ارائه داده شده و خواسته می شود تا به میزان شناخت خودشان از کودک به فعالیت از ۱ تا ۴ نمره دهند. این نمرات

1 The pictorial scale perceived competence and social acceptance for young children

2 competence

3 acceptance

4 cognitive

5 Physical

6 peer

7 Maternal

به سه گروه شایستگی شناختی و فیزیکی و پذیرش همسالان (شامل پذیرش مادری نمی شود زیرا معلمان خود را در جایگاه قضاوت این ساختار قرار نمی دهند) تقسیم می شود. شیوه اجرای آزمون براساس دستورالعمل ذکر شده در مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی کودکان پیش دبستان بدین صورت بود که پژوهشگر و دستیار او با مراجعه به مدارس پیش دبستانی و آشنایی با کودکان به صورت انفرادی آزمون را بروی کودکان اجرا می کردند. آزمونگر در اتاقی آرام خارج از کلاس کودک مستقر شده و دستیار وی دانش آموزان را یک به یک وارد اتاق کرده و پشت میزی که آزمونگر در طرف دیگر آن قرار داشت می نشاند و خود با فاصله از کودک و آزمونگر می نشست و نمرات کودک را هنگام آزمون ثبت می کرد. در انتهای آزمون جایزه کوچکی به کودک با هدف تقدیر از همکاری او با آزمونگر داده می شد. در طی روند آزمون مشاهدات بالینی از رفتار کودک ثبت شده و بعدا در برگه کودک یادداشت می شد. بعد از اجرای آزمون اصلی فرم معلم مخصوص دانش آموزان به معلم داده شده و از او خواسته می شد تا با توجه به شناخت خود از دانش آموز به سوالات پاسخ داده که بتوان از فرم معلم به عنوان معیار سنجش میزان صداقت کودک استفاده کرد.

یافته ها

جدول ۱: شاخص های توصیفی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم کودک

ادراک شایستگی	پذیرش اجتماعی	کل مقیاس	
۴۴۵	۴۴۵	۴۴۴	تعداد
۵۵/۷۳	۳۴/۴۵	۹۰/۱۵	میانگین
۷/۰۲۳	۶/۱۶۷	۹۱/۰۰	انحراف استاندارد
-۰/۳۱۲	-۰/۳۹۱	۱۱/۲۸	کشیدگی
۰/۷۲۶	-۰/۱۴۲	۰/۳۲۵	چولگی
۲۶	۱۴	-۰/۴۱۴	حداقل
۷۲	۴۸	۴۷	حداکثر

همان طور که در جدول شماره ۱ نشان داده شده است، میانگین مقیاس ادراک شایستگی ۵۵/۷۳ با حداقل ۲۶ و حداکثر ۷۲ بوده که انحراف استاندارد ۷/۰۲۳ را به خود اختصاص داده است،

میانگین مقیاس پذیرش اجتماعی ۳۴/۴۵ با حداقل ۱۴ و حداکثر ۴۸ بوده که انحراف استاندارد ۶/۱۶۷ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲: شاخص های توصیفی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم معلم

شایستگی شناختی	شایستگی فیزیکی	پذیرش همسالان	
/فرم معلم	/فرم معلم	/فرم معلم	
۲۲۰	۲۴۳	۲۲۸	تعداد
۱۶/۹۵	۱۸/۵۰	۱۳/۴۴	میانگین
۴/۲۱۳	۴/۰۴۰	۳/۸۸۱	انحراف استاندارد
-۰/۳۹۰	-۰/۵۱۵	۰/۰۲۸	کشیدگی
-۰/۵۰۷	-۰/۰۴۱	-۰/۶۳۷	چولگی
۶	۶	۵	حداقل
۲۴	۲۴	۲۰	حداکثر

با توجه به نتایج جدول شماره ۲، میانگین خرده مقیاس شایستگی شناختی/ فرم معلم ۱۶/۵۹ با حداقل ۶ و حداکثر ۲۴ بوده که انحراف استاندارد ۴/۲۱۳ را به خود اختصاص داده است، میانگین خرده مقیاس پذیرش همسالان/ فرم معلم ۱۳/۴۴ با حداقل ۵ و حداکثر ۲۰ بوده که انحراف استاندارد ۳/۸۸۱ را به خود اختصاص داده است و میانگین خرده مقیاس شایستگی فیزیکی/ فرم معلم ۱۸/۵۰ با حداقل ۶ و حداکثر ۲۴ بوده که انحراف استاندارد ۴/۰۴۰ را به خود اختصاص داده است.

تحلیل سؤالات آزمون

- آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در دختران پیش دبستانی دارای اعتبار مناسب است؟

جدول ۳: ضریب اعتبار مقیاس های اصلی فرم کودک

آلفای کرونباخ	مقیاس های اصلی
۰/۵۲۵	ادراک شایستگی
۰/۷۶۱	پذیرش اجتماعی
۰/۷۷۸	کل مقیاس

ویژگی های روان سنجی مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی ... ۱۰۷

طبق نتایج جدول شماره ۳، ضریب آلفای کرونباخ کلیه سوالات ۰/۷۷۸ برآورد شده که نشان دهنده میزان بالایی از اعتبار بین سوالات مقیاس است، ضریب آلفای کرونباخ ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی به ترتیب ۰/۵۲۵ و ۰/۷۶۱ برآورده شده که نشان دهنده میزان بالایی از اعتبار خرده مقیاس ها می باشد.

جدول ۴: KMO و آزمون بارتلت

KMO	۰/۸۱۸
محدوده خی دو	۱۸۰۵/۰۹۶
df	۲۷۶
Sig.	۰/۰۰۰

طبق نتایج جدول شماره ۴، شاخص KMO برابر با ۰/۸۱۸ که بیانگر کفایت نمونه برداری است. آزمون کرویت بارتلت ($\chi^2 = 1805/096$, $P = 0/001$) معنادار است که نشان می دهد ماتریس همبستگی داده ها در جامعه صفر نیست، بنابراین عمل عامل یابی قابل توجیه است.

- آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در دختران پیش دبستانی از روایی مناسب برخوردار است و از چند عامل اشباع شده است؟

جدول ۵: مولفه های مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی

عامل	عامل	عامل	عامل	عامل	بازی با مادر
مادری	اجتماعی	فیزیکی	شناختی	عامل مستقل بودن	
۰/۷۱۶					
۰/۷۱۰					صحبت کردن با مادر
۰/۶۹۱					کتاب خواندن توسط مادر
۰/۶۶۵					بیرون رفتن با مادر
۰/۶۲۳					غذا پختن مادر
۰/۳۵۷	۰/۳۸۱				لبخند مادر
۰/۷۰۰					دوست در بازی
۰/۶۷۲					دوستان زیاد
۰/۶۴۱					دوستان در زمین بازی
۰/۵۰۵	۰/۳۲۶				گرفتن ستاره در برگه
۰/۳۹۵					بستن بند کفش
					تاب بازی
				۰/۶۲۵	

عامل مستقل	عامل	عامل	عامل	عامل	بازی با مادر
بودن	شناختی	فیزیکی	اجتماعی	مادری	
		۰/۵۳۴			بالا رفتن
		۰/۵۲۱	۰/۳۱۴		پازل
		۰/۳۷۳			درخواست بازی دیگران
	۰/۶۶۰				دانستن حرف اول اسم
	۰/۶۰۱	۰/۳۵۶			دانستن الفبا
	۰/۵۷۶				دانستن شمارش
	۰/۴۹۱	-۰/۴۰۹			دانستن اسم رنگ ها
	۰/۳۹۶				لی لی
۰/۶۷۰					دویدن
-۰/۵۸۲					ماندن پیش دوستان
۰/۵۰۶			۰/۳۶۵		جست زدن
-۰/۴۵۷					شام خوردن با دوستان

همان طور که نتایج جدول بالا نشان می دهد، تمامی سوالات بار عاملی بالاتر از ۰/۳۱۴ دارند و مقیاس مورد نظر از ۵ عامل اشیاع شده است. عامل یکم را با نام عامل مادری، عامل دوم را با نام عامل اجتماعی، عامل سوم، با نام عامل فیزیکی، عامل چهارم، با نام عامل شناختی و عامل پنجم با نام عامل مستقل بودن برآورد و نام گذاری شده اند.

- آیا بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی از نظر دختران پیش دبستانی و معلم وی رابطه برقرار است؟

جدول ۶: نتایج ضریب همبستگی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی

پذیرش اجتماعی	شایستگی شناختی / فرم معلم	شایستگی فیزیکی فرم معلم	شایستگی شناختی	شایستگی فیزیکی	پذیرش همسالان	پذیرش مادری
۰/۴۶۹	ادراک شایستگی					
۰/۲۳۹	شایستگی شناختی	۰/۲۵۷	۰/۲۵۲	۰/۲۲۹		
* ۰/۰۹۳	شایستگی فیزیکی			۰/۴۴۲		
* ۰/۱۷۵	پذیرش همسالان			۰/۴۶۶		
	پذیرش مادری					

ویژگی های روان سنجی مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی ... ۱۰۹

ضریب همبستگی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی برابر با ۰/۴۶ بوده است که نشان دهنده این است که بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در سطح ۰/۹۵ اطمینان همبستگی معنادار وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده سوال پژوهشی مبتنی بر این که آیا بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی از نظر کودکان پیش دبستانی و معلم وی رابطه برقرار است؟ در رابطه همبستگی خرده مقیاس شایستگی شناختی و فرم معلم تایید شده، اما بین خرده مقیاس پذیرش همسالان، پذیرش همسالان/فرم معلم و شایستگی فیزیکی، شایستگی فیزیکی/فرم معلم همبستگی معناداری موجود نمی باشد.

- آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی دختران پیش دبستانی دارای نرم مناسبی است؟

جدول ۷: نرم درصدی نمره کلی

نمره خام	فراوانی مطلق	درصد فراوانی	فراوانی تراکمی	نمره خام	نمره T	نمره Z	فراوانی مطلق	درصد فراوانی	فراوانی تراکمی	نمره خام	نمره T	نمره Z
۴۵	۲	۰/۲	۴۳/۶	۷۲	۲۰/۴۸	-۲/۹۵	۰/۵	۰/۲	۴۳/۶	۴۸/۲۹	-۰/۱۷	۱/۸
۴۷	۱	۰/۱	۴۶/۹	۷۳	۲۲/۵۴	-۲/۷۴	۰/۷	۰/۱	۴۶/۹	۴۹/۳۲	-۰/۰۶	۱/۷
۴۹	۱	۰/۱	۵۱/۳	۷۴	۲۴/۶۰	-۲/۵۳	۰/۹	۰/۱	۵۱/۳	۵۰/۳۵	۰/۰۳	۲/۱
۵۰	۱	۰/۱	۵۵/۹	۷۵	۲۵/۶۳	-۲/۴۳	۱/۲	۰/۱	۵۵/۹	۵۱/۳۸	۰/۱۳	۲/۲
۵۱	۲	۰/۲	۵۹/۴	۷۶	۲۶/۶۶	-۲/۳۳	۱/۶	۰/۲	۵۹/۴	۵۲/۴۱	۰/۲۴	۱/۷
۵۲	۲	۰/۲	۶۲/۹	۷۷	۲۷/۶۹	-۲/۲۳	۲/۱	۰/۲	۶۲/۹	۵۳/۴۴	۰/۳۴	۱/۷
۵۳	۳	۰/۳	۶۶/۶	۷۸	۲۸/۷۲	-۲/۱۲	۲/۸	۰/۳	۶۶/۶	۵۴/۴۷	۰/۴۴	۱/۸
۵۴	۲	۰/۲	۶۹/۸	۷۹	۲۹/۷۵	-۲/۰۲	۳/۲	۰/۲	۶۹/۸	۵۵/۵۰	۰/۵۵	۱/۶
۵۵	۱	۰/۱	۷۳/۳	۸۰	۳۰/۷۸	-۱/۹۲	۳/۵	۰/۱	۷۳/۳	۵۶/۵۳	۰/۶۵	۱/۷
۵۶	۲	۰/۲	۷۸/۲	۸۱	۳۱/۸۱	-۱/۸۱	۳/۹	۰/۲	۷۸/۲	۵۷/۵۶	۰/۷۵	۲/۳
۵۷	۳	۰/۳	۸۱/۹	۸۲	۳۲/۸۴	-۱/۷۱	۴/۶	۰/۳	۸۱/۹	۵۸/۵۹	۰/۸۵	۱/۸
۵۸	۳	۰/۳	۸۵/۶	۸۳	۳۳/۸۷	-۱/۶۱	۵/۳	۰/۳	۸۵/۶	۵۹/۶۲	۰/۹۶	۱/۸
۵۹	۷	۰/۸	۸۸/۲	۸۴	۳۴/۹۰	-۱/۵۰	۷/۰	۰/۸	۸۸/۲	۶۰/۶۵	۱/۰۶	۱/۲
۶۰	۷	۰/۸	۹۰/۵	۸۵	۳۵/۹۳	-۱/۴۰	۸/۶	۰/۸	۹۰/۵	۶۱/۶۸	۱/۱۶	۱/۱
۶۱	۹	۱/۰	۹۲/۳	۸۶	۳۶/۹۶	-۱/۳۰	۱۰/۷	۱/۰	۹۲/۳	۶۲/۷۱	۱/۲۷	-۰/۹
۶۲	۱۳	۱/۴	۹۵/۱	۸۷	۳۷/۹۹	-۱/۲۰	۱۳/۷	۱/۴	۹۵/۱	۶۳/۷۴	۱/۳۷	۱/۳
۶۳	۹	۱/۰	۹۶/۳	۸۸	۳۹/۰۲	-۱/۰۹	۱۵/۸	۱/۰	۹۶/۳	۶۴/۷۷	۱/۴۷	-۰/۶
۶۴	۸	۰/۹	۹۷/۷	۹۰	۴۰/۰۵	-۰/۹۹	۱۷/۶	۰/۹	۹۷/۷	۶۶/۸۳	۱/۶۸	۰/۷

نمره خام	فراوانی مطلق	درصد فراوانی	فراوانی تراکمی	نمره Z	نمره خام	نمره T	نمره Z	فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	فراوانی مطلق	نمره خام
۶۵	۱۲	۱/۳	۹۸/۸	۰/۶	۵	۹۱	۴۱/۰۸	-۰/۸۹	۲۰/۴	۱/۳	۶۷/۸۶
۶۶	۱۳	۱/۴	۹۹/۱	۰/۱	۱	۹۳	۴۲/۱۱	-۰/۷۸	۲۳/۴	۱/۴	۶۹/۹۲
۶۷	۱۴	۱/۶	۹۹/۳	۰/۱	۱	۹۴	۴۳/۱۴	-۰/۶۸	۲۶/۷	۱/۶	۷۰/۹۵
۶۸	۱۲	۱/۳	۹۹/۵	۰/۱	۱	۹۵	۴۴/۱۷	-۰/۵۸	۲۹/۵	۱/۳	۷۱/۹۸
۶۹	۹	۱/۰	۹۹/۸	۰/۱	۱	۹۶	۴۵/۲۰	-۰/۴۷	۳۱/۶	۱/۰	۷۳/۰۱
۷۰	۲۱	۲/۳	۱۰۰/۰	۰/۱	۱	۱۲۳	۴۶/۲۳	-۰/۳۷	۳۶/۴	۲/۳	۱۰۰/۸۲
۷۱	۱۶	۱/۸			کل	۴۷/۲۶	-۰/۲۷	۴۰/۱	۱/۸	۱۶	
										۴۷/۷	

طبق نتایج جدول ۷ و از آن جایی که توزیع نرمال است، از جدول نمرات استاندارد Z استفاده شده است. در این جدول، نمرات Z منفی نشان می دهد که نمره به دست آمده زیر میانگین بوده و بدین معنی است که هر دانش آموز در این آزمون نسبت به سایر همسالانش راحت تر به سوال پاسخ داده یا با سختی بیشتری سوال را پاسخ داده است. به بیان دیگر، با توجه به میانگین می توان گفت عملکرد آزمودنی در پاسخ به کدام سوال سبب کسب نمره مطلوب نسبت به همسالان خود شده و عملکرد بهتری نسبت به دیگر آزمودنی ها نشان داده است.

بحث و نتیجه گیری

یافته های حاصل از پژوهش به این صورت است که نتایج بدست آمده نشان دهنده آن است که ضریب آلفای کرونباخ کلیه سوالات ۰/۷۷۸ بدست آمده و لازم به ذکر است که یافته های پژوهش با نتایج پژوهش هارتر (۲۰۱۲) و الحسن (۱۹۹۹) مطابقت می کند. براین اساس سوالات مقیاس از میزان بالایی از اعتبار برخوردار است و مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودکان دختر پیش دبستانی از اعتبار مناسب برخوردار است. یافته ها نشان داد میزان KMO برابر با ۰/۸۱۸ که نشان دهنده کفایت نمونه برداریست و عامل های استخراج شده ۵ عدد که به شرح ذیل می باشد: عامل مادری، عامل اجتماعی، عامل فیزیکی، عامل شناختی و عامل مستقل بودن برآورد شد. با توجه به نتایج بدست آمده مشخص می شود که مقیاس مورد نظر از ۵ عامل اشباع شده است. نتایج بدست آمده از روایی سازه نشان دهنده آن است میزان تبیین واریانس مشترک بین متغیرها برای این ۵ عامل بر روی هم ۴۳/۴۵۳ درصد کل واریانس متغیرها است و نتایج بدست آمده از روایی همزمان بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در سطح ۰/۹۵ اطمینان همبستگی معنادار وجود دارد. مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودکان دختر پیش دبستانی از روایی مناسب برخوردار است. نتایج پژوهش بدست آمده، با نتایج

پژوهش هارتر (۱۹۸۳) و مارش (۱۹۸۷، ۱۹۹۹) مطابقت می کند. یافته های حاصل از پژوهش نشان دهنده این است که بین شایستگی شناختی و فرم معلم در سطح ۹۵٪ اطمینان همبستگی معنادار وجود دارد، بین پذیرش همسالان و فرم معلم در سطح ۹۵٪ اطمینان همبستگی معنادار وجود ندارد و همچنین بین شایستگی فیزیکی و فرم معلم در سطح ۹۵٪ اطمینان همبستگی معنادار وجود ندارد، با توجه به نتایج بدست آمده در رابطه همبستگی خرده مقیاس شایستگی شناختی و فرم معلم تایید شده اما بین خرده مقیاس پذیرش همسالان، پذیرش همسالان/فرم معلم و شایستگی فیزیکی، شایستگی فیزیکی /فرم معلم همبستگی معناداری موجود نمی باشد. در تبیین یافته ها می توان گفت از آن جا که دوران پیش دبستانی اهمیت بسزایی در بسط و گسترش شخصیت کودک دارد، آموزش صحیح و شناسایی نیازهای کودک می تواند به معلمان، مراقبان و روان شناسان کمک کند تا با استفاده از روش های نوین آموزشی مهارت های اجتماعی و شناختی کودک را جهت شناخت بهتر کودک از خود و درک و پذیرش جامعه پیرامون خود کند. وجود آزمونی مانند آزمون هارتر می تواند باعث تسهیل این روند شود و همین طور باعث شود تا کودک به ارزش خود و ارزش خود جهانی دست پیدا کند. جهت جمع بندی می توان گفت ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی باید در دوران کودکی در کودکان شناسایی شده و در صورت ضعف یا نبودشان به کودک آموزش داده شود. پیشنهاد می شود برای دست یابی به بالاترین میزان اعتبار آزمون از میانه سال تحصیلی اقدام به اجرا آزمون شود.

سپاسگزاری

از مسئولین محترم مدارس نام برده به جهت همکاری موثر با پژوهشگر قدردانی می شود و همچنین از حضور دستیاران و همیاری آن ها با پژوهشگر مراتب قدردانی به عمل می آید.

منابع

- ثمري، علی اکبر. لعلی فاز، احمد. (۱۳۸۴). مطالعه اثربخشی آموزش مهارت های زندگی بر استرس خانوادگی و پذیرش اجتماعی. *فصلنامه اصول بهداشت روانی*، دوره ۷، شماره ۲۵ و ۶، ۴۷-۵۵.
- بهادر مطلق، اسلام، عطاری، یوسفعلی، بهادر مطلق، غلام. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی بر ابعاد ادراک شایستگی دانش آموزان. *روان شناسی تحولی: روان شناسان ایرانی*، دوره ۹، ش ۳۳، ۳۹-۴۶.
- علی اکبری دهکردی، مهناز، شقاقی، فرهاد، کاکو جویباری، علی اصغر، زارع، مریم، شایقیان، زینب، امیرآبادی، فاطمه، خالقی داور، فائزه، شهریار، حسنیه. (۱۳۹۱). بررسی ویژگی های

روان سنجی، پرسشنامه خلق و منش در کودکان پیش دبستانی. *فصلنامه اندازه گیری تربیتی*، دوره ۸، ش ۳، ۳۹-۶۳.

صفری، سجاد، حسنوند، باقر، فیاض، ایراندخت، بازرگان، سیمین. (۱۳۹۴). تاثیر آموزش و پرورش پیش دبستانی بر مبنای برنامه ریزی چند بعدی بر رشد مهارت اجتماعی کودکان پیش دبستانی. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، دوره ۱۱، ش ۳۷، ۱۴۰-۱۱۱۹.

نیک منش، زهرا، کاظمی، یحیی، زارع نژاد، زهره. (۱۳۹۶). تاثیر آموزش مهارت های زندگی بر ادراک شایستگی و کنترل خشم دانش آموزان. *فصلنامه مطالعات روان شناسی تربیتی*، شماره ۳۷، ۲۴۴-۲۲۱.

References:

- Harter, Susan, Pike, Robin.G, Efron, Carole, Chao, Christine.(1980). **The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children**. University of Denver. 1-53.
- Harter, Susan, Pike, Robin.G, Chao, Christine, Bierer, Beth Ann.(1983). **Procedural Manual to Accompany: The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children**. University of Denver. 1-19.
- Harter, Susan, Pike, Robin.G.(1984). The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children. *Child Development*, 55(6), 1969-1982.
- Erdmann, Amy .E .(2006). **Preschoolers Self-concepts: Are They Accurate? .**
- Harter, Susan.(2012). **Self –Perception Profile for Children: Manual and Questionnaires [Grade 3-8]**. University of Denver. 1-47.
- Harter, Susan, Evans, John, Bukowski, William.M .(2012). The Construction of The Self, Second Edition. *Developmental and Sociocultural Foundations*, 2012,440-441.
- El hasan, karma. (2017). Validation of the Harter Pictorial Scale of Perceived Competence and Social Acceptance with Lebanese Children. *Social Behavior and Personality an International Journal*, 27(4), 339-354.